

PŘEHLED VÝZKUMŮ

49



Brno 2008

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 49

Volume 49

Číslo 1–2

Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Freisinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliáčik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balász Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Vrcholně středověká lotová závaží z českých a moravských lokalit.
Gruna, Hradisko (vlevo); Písek, u Šarlatského rybníka (v popředí); Ví-
cov, Městisko (vpravo dole); Boskovice, hrad (vpravo nahoře). Srov.
studii J. Doležela v tomto svazku. Foto P. Smékal.

*Medieval cup nested weights from czech and moravian sites. Gruna,
Hradisko (left); Písek, u Šarlatského rybníka (front); Vícov, Městisko
(bottom right); Boskovice, castle (top right). Cf. the article by J. Dole-
žel in this volume. Photo by P. Smékal.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Arch, spol. s r. o.
Charbulova 3a
618 00 Brno-Černovice

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2008
Náklad 450 kusů

Copyright ©2008 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i. and the authors.

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

Roč. 49, 2008, č. 1-2



91087/09

(resp. jejich bazální a mesiální části) nad ústěpy v poměru 13:3. Dále bylo přítomno jádrové rydlo podle Klímovy typologické klasifikace (Klíma 1956) (obr. 42:5). Mezi nástroji (5 kusů) se vyskytla bilaterálně retušovaná mesiální část čepele (obr. 42:3), unilaterálně retušovaný ústěp (obr. 42:1), čepelové škrabadlo s laterální retuší (obr. 42:4) a hranové rydlo na příčné retuši (obr. 42:2). Dále se objevilo laterální konvexní drásadlo na masivním ústěpu (obr. 42:6). Jeden artefakt byl místně retušován.

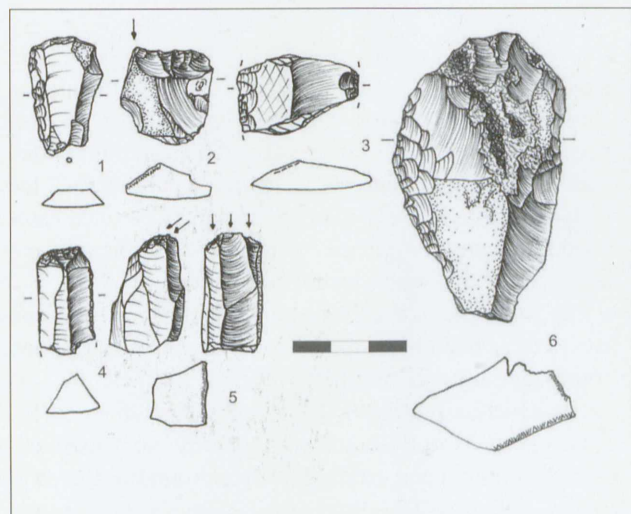
Lenka Pěluhová Vitošová, Martina Sedláčková, Zdeněk Schenk

Literatura

Klíma, B. 1956: Statistická metoda – pomůcka při hodnocení paleolitických kamenných industrií. Návrh české terminologie mladopaleolitických kamenných nástrojů. *Památky archeologické* 47, 193–210.

Resumé

A collection of 15 chipped stone artifacts was collected by M. Sedláčková and Z. Schenk at „Podsedy–Kopaniny“ field near Popovice. The most common raw material is erratic flint (10 items). One artifact is made from Troubky-Zdislavice type chert and one from silcrete. Two items were burned and 1 item is strongly patinated, which did not allow identification of the raw material. One tool is a burin core (after Klíma 1956) (obr. 42:5). Other tools include a burin with truncated retouch (obr. 42:2), a blade endscraper with unilateral retouch (obr. 42:4), a sidescraper with unilateral convex retouch (obr. 42:6), a unilaterally retouched flake (obr. 42:1), and bilaterally retouched blades (obr. 42:3). One blade was partly retouched. The collection is poor in diagnostic tools and can be generically classified as Upper Paleolithic.



Obr. 42: Rataje–Popovice u Kroměříže. Vybrané artefakty. Fig. 42: Rataje–Popovice u Kroměříže. Selected artifacts.

SOBĚSUKY (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Kóta 309,9“. Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Při terénní prospekci okolí obcí Milovice, Soběsuky a Zlámanka byl v katastru Soběsuk nalezen mesiální fragment čepele, vyrobený z poměrně intenzivně patinovaného eratického silicitu. Místo nálezů je situováno severovýchodně od Soběsuk, na svahu orientovaném k východu, těsně pod temenem kopce (kóta 309,9 m). Geografické souřadnice nálezů jsou: 49°14'15.1"N, 17°21'58.2"E (WGS-84). Nadmořská výška je v těchto místech cca 305 m.

Lenka Pěluhová Vitošová

Resumé

An isolated artifact—a mesial fragment of a broken blade—was collected on a hill (elevation marker) near Soběsuky. The fragment was made from erratic flint and its surface was coated with a thick patina.

TEČOVICE (OKR. ZLÍN)

„Havránkov“. Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový sběr.

Trat' „Havránkov“ leží na rozhraní katastrů obcí Tečovice, Sazovice a Otrokovice. Vzdušnou čarou je vzdálena cca 1,6 km severozápadním směrem od severního okraje Tečovic. Nadmořská výška lokality je 252,8 m (vrchol kóty). Lokalita byla objevena v dubnu roku 2005 P. Škrdlou. Při terénní prospekci se podařilo nashromáždit soubor čítající 19 kusů štípané industrie, přičemž přesná poloha každého z nálezů byla zaznamenána pomocí GPS. Z geografických souřadnic vyplývá, že všech 19 artefaktů bylo vyzdvíženo na katastrálním území Tečovic. Lokalita zatím nebyla publikována. Artefakty jsou uloženy v Muzeu Jihovýchodní Moravy ve Zlíně. Z 19 artefaktů bylo 6 kusů v důsledku absence patiny klasifikováno jako postpaleolitických. Zbylá část kolekce (13 kusů) je poměrně rozmanitá, co se suroviny týče. Sestává kromě artefaktů s jasným paleolitickým stářím (5 kusů) i z problematičtějších časově zařaditelných druhů surovin, jako jsou silifikovaný pískovec (1 kus), křemeny (2 kusy) a radiolaritový materiál (6 kusů). V souboru přítomný silifikovaný pískovec byl pravděpodobně patinován, lze tedy uvažovat o jeho paleolitické příslušnosti. Dva kusy (ústěp a fragment—odštěp) byly silně poškozeny zářím, nelze tudíž vyloučit jejich postpaleolitické stářím. Mezi artefakty, vyrobenými z radiolaritu nejčastěji červenohnědých a šedozelených barevných odstínů, byly tři exempláře prokazatelně patinované (jádro, ústěp, čepelka). Po technické stránce se mezi radiolaritovým materiálem vyskytl kus suroviny, jádro resp. jádrové rydlo dle Klímovy typologické klasifikace (Klíma 1956) (obr. 43:3), 2 ústěpy, 1 mikroústěp/mikrofragment a 1 čepelka. Čepelka (obr. 43:1) sejmula distální část artefaktu. Jedná se o nehodu („knapping accident“), vznikající někdy při těžbě

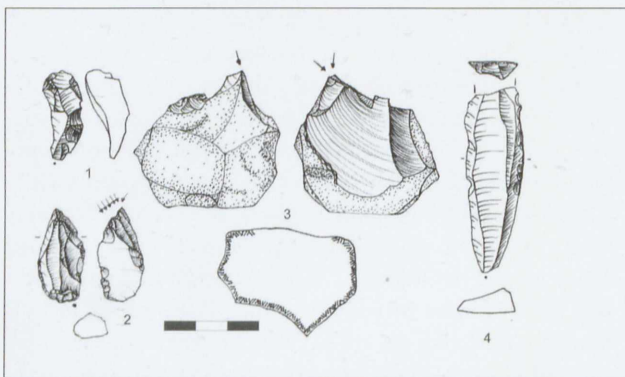
jádra či při výrobě nástrojů (Inizan *et al.* 1999, 36, 149–151). Odštěpy takto „vyběhnuté“ mají charakteristický vzhled – konkávní prohnutí ventrální plochy a zesílenou tloušťku ku distálnímu konce oproti normální tloušťce báze. Čepel s šikmou koncovou retuší a místně retušovaným pravým bokem byla vyrobena z patinovaného eratického silicitu (obr. 43:4). Stejně tak mrazově poškozený fragment – odštěp.

Mezi štípanou industrií se kromě paleolitických (5 patinovaných kusů) objevily také postpaleolitické artefakty (6 kusů) a časově problematičtěji zařaditelný surovinný materiál (přepálené kusy, radiolarity, křemeny atd.). Kromě jádrového rydla a šikmo retušované čepele se v trati „Havránkov“ nevyskytl žádný další nástroj, který by napomohl přesnějšímu kulturnímu přiřazení souboru. Paleolitickou kolekci lze proto obecně klasifikovat jako mladopaleolitickou.

Průzkum proběhl v rámci grantu GAČR 404-05-0305.

„Kamence“. Mladý paleolit. Ojedinelé nálezy. Povrchový průzkum.

Během jarních měsíců 2007 byly v uvedené trati, která je součástí táhlého návrší Havránkova (252,8 m n. m., vrchol kóty), nalezeny dva artefakty – drobný úštěp a 1 mikroúštěp/mikrofragment z patinovaného eratického silicitu. Úštěp na sobě nesl stopy otěru a byl mrazově poškozen. Místo nálezu se nachází zhruba 250 m jižním směrem od temene, v rozmezí nadmořských výšek 235–245 m n. m., a je vzdáleno cca 1,6 km ZSZ směrem od severního okraje Tečovic. Geografické souřadnice jsou: 49°13'32.6"N, 17°33'36.9"E (WGS 84).



Obr. 43: Tečovice. Vybrané artefakty. Fig. 43: Tečovice. Artifacts.

„Za Batkovým“. Pozdní fáze mladého paleolitu (?). Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Dne 11. 5. 2007 nalezla J. Langová cca 700 metrů vzdušnou čarou východním směrem od okraje obce lehce patinovaný radiolaritový artefakt červenohnědé barvy. Místo nálezu je situováno na svahu, který je skloněný k jihu až jihovýchodu a postupně klesá do údolí řeky Dřevnice. Artefakt byl objeven zhruba v polovině svahu v nadmořské výšce cca 264 m. Jihovýchodním směrem od místa nálezu se nachází pravobřežní bezejmenná vodoteč Dřevnice. Artefakt je uložen v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně.

Typologicky se jedná o drobné kanelované rydlo na úštěpu s částečně otupeným levým bokem (obr. 43:

2). Otupení se nachází na hřbetní ploše v oblasti bazální a mesiální, kde částečně přechází na ventrální plochu a mění svůj charakter – již není otupující, ale paralelní. Na pravé hraně je retuš provedena opačně – nejprve se nachází při bázi na ventrální ploše a v mesiální části se přesouvá na dorzální stranu artefaktu.

Průzkum místa nálezu bude pokračovat i v budoucnu. Zatím ojedinělý artefakt je prokazatelně mladopaleolitického stáří. Vzhledem k charakteru artefaktu by se mohlo jednat o pozdní fázi mladého paleolitu (?) (viz Kozłowski 1996, 84; Svoboda 1994, 32, Svoboda *et al.* 2002, 219).

Lenka Pěluhová Vitošová, Jana Langová

Literatura

Inizan, M. L., Reduron – Ballinger, M., Roche, H., Tixier, J. 1999: Technology and Terminology of Knapped Stone. *Préhistoire de la Pierre Taillée*. Tome 5. Nanterre: CREP.

Klíma, B. 1956: Statistická metoda – pomůcka při hodnocení paleolitických kamenných industrií. Návrh české terminologie mladopaleolitických kamenných nástrojů. *Památky archeologické* 47, 193–210.

Kozłowski, J. K. 1996: The Latest Aurignacien and “Aurignacoid” Elements in the Epigravettian of the Carpathian Basin. In: A. Montet-White, A. Palma di Cesnola, K. Valoch (eds.): *The Upper Paleolithic. Colloquium XI and XII. XIIIth International Congress of Prehistoric and Protohistoric science*. Forlì, 83–98.

Svoboda, J. 1994: The Upper Paleolithic settlement of the Vyškov Gate. Regional survey, 1988–1992. *Památky archeologické* 85, 1994, 18–34.

Svoboda, J., Havlíček, P., Ložek, V., Macoun, J., Musil, R., Přichystal, A., Svobodová, H., Vlček, E. 2002: Paleolit Moravy a Slezska. 2. aktualizované vydání. *Dolnověstonické studie* 8, Brno: AÚ AV ČR.

Resumé

A new site was discovered by P. Škrdla in 2005 in the „Havránkov“ field near Tečovice. Of the 19 chipped stone artifacts, five can be classified as Neolithic. Two artifacts are manufactured from patinated erratic flint, 6 are made from radiolarite (three of them are patinated), 2 are made from quartz and 1 item appears to be patinated sili-cified sandstone. Two items were burned and the raw material type of one item was not determined.

The tools include a blade with oblique retouch and partly retouched on the right lateral edge (obr. 43:4) and a burin core (after Klíma 1956) (obr. 43:3). The collection can be generically classified as Upper Paleolithic.

Two artifacts (a flake and a microchip/microfragment) made from patinated erratic flint were found in the „Kamence“ field near Tečovice.

An isolated artifact – a carinated burin (obr. 43: 2) made from patinated radiolarite was found in the „Za Batkovým“ field near Tečovice. The small burin can be classified as Late Upper Paleolithic (?).